

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

**LAURA
IMAI MESSINA**

**VIETILE
SECRETE ALE
CULORILOR**

Traducere din italiană și note de
CRISTINA GOGIANU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Anca Dumitru
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marilena Brinzan
DTP: Dragoș Dumitrescu, Veronica Dinu

Tipărit la Livco Design

LAURA IMAI MESSINA

LE VITE NASCOSTE DEI COLORI

Copyright © 2021 Laura Imai Messina

First published in Italy by Giulio Einaudi Editore.

This edition published in arrangement with Grandi i Associati

All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2023, pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IMAI MESSINA, LAURA

Viețile secrete ale culorilor / Laura Imai Messina;

trad. din italiană și note de Cristina Gogianu. – București:

Humanitas Fiction, 2023

ISBN 978-606-097-320-1

I. Gogianu, Cristina (trad.; note)

821.131.1

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723/684 194

Lui Emilio, care crește

Prolog

Într-un timp nedeslușit al acestei povești, în două locuri diferite din regiunea Kantō, doi copii de patru și șase ani desenează.

Mio, fetița, s-a întins cu burta pe podea și-și vântură picioarele în aer. Are părul prins în codițe împletite îngrijit, ochi de un negru vâcos, o rochiță albăstrie. Desenează o frunză, o singură frunză, imprimându-i cu buricele degetelor zeci de nuanțe de verde; amestecă verdele luat de la creioane – cele obișnuite și cele cerate –, de la tempera și de la vopselurile pe bază de ulei. Unde capacitatea culorilor se dovedește insuficientă, schimbă materialele. Lipește bucățele de hârtie, zgârie precum un pisic suprafețele; a jupuit o veche geantă de piele sintetică de-a mamei, ca să scoată un alt verde, pe care acum îl lipește pe unica ei frunză. Pare un dezastru, însă efectul final – e convinsă de asta – va fi splendid.

În schimb, Aoi, băiețelul, stă cuminte la masa din sufragerie. Are ochi negri, mari și liniștiți, gura asemeni unei linii și fruntea destină. El desenează un copac, nu o frunză. Mama trece pe lângă masă și își aruncă privirea pe desenul băiatului: scoarța e verde, coroana, roz. Își așază mâinile pe umerii lui Aoi, îl sărută pe creștet și exclamă înduioșată: „Dar ce minunăție!“

Partea întâi
灰桜 Gri-cenușă și roz-floare-de-cireș

*Și, în anumite clipe, această senzație extraordinară
că nimic nu s-a pierdut; – nimic nu se pierde.*

IANNIS RITSOS

*Despre culori diferite, perfecte în aceeași măsură,
care vor apărea excelente dacă sunt privite în îmbi-
narea cu propria culoare complementară... albastru
combinat cu galben, verde combinat cu roșu: întru-
cât fiecare culoare se vede mai distinct atunci când
i se opune complementarei sale, în locul oricărei alte
culori asemănătoare.*

LEONARDO DA VINCI

Unu

Revelația despre cine este fiica ei, Kaneko Yoshida a avut-o într-o dimineață de mai, când cea mică avea numai câteva săptămâni. Pe o străduță din cartierul Kagurazaka din Tōkyō, verdele era orbitor, iar frunzulițele de ceai aveau culoarea *shin-ryoku* 新緑: verdele cel nou, cel mai proaspăt din an.

Mama o privea încântată cum se joacă pe pat, când a auzit o voce dinspre intrare: vecina le aducea în dar mici prăjituri *mochi*, proaspăt făcute. Chiar dacă dincolo se afla soțul ei, iar undeva prin casă erau și părinții, ar fi fost nepoliticos să nu apară și ea pentru a mulțumi. Kaneko s-a îndepărtat de cameră, lăsând-o pe Mio să găngurească de bucuria aceea simplă a celor mici când își mișcă în soare mânuțele și piciorușele.

Dar, câteva clipe mai târziu, când femeia se întoarse în cameră, în mijlocul patului nu mai era nimeni. Totul era cufundat în tăcere.

Trupul lui Kaneko suferi un soi de accelerare ieșită din comun. O experiență pe care, în anii ce vor veni, avea s-o descrie ca pe lucrul cel mai apropiat de o călătorie în timp.

În cele treizeci de minute care au urmat, pline ochi de alergătură și urlete, au fost cu toții convinși că fetița fusese răpită: fereastra era deschisă, vântul umfla perdeaua asemeni pânzelor unei corăbii. Bunica Yōko a ieșit în fugă, cât îi permitea chimonoul; bunicul Mamoru a rămas în ușă privind-o, în timp ce ea, cu sufletul la gură, se îndrepta spre *kōban*. Tatăl lui Mio, în schimb, a luat-o razna de frică. Fără să scoată un cuvânt, s-a

apucat să răstoarne casa întregă cu susul în jos. A ridicat în aer stofele strânse grămadă pe pat, a deschis sertare și dulapuri, s-a uitat sub măsuța din bucătărie. Ai fi zis că-și rătăcise un plămân sau splina.

Agitația căutării a cuprins întreg cartierul – femeile își scoaseră bărbații din magazine sau din ateliere, a fost chemat să intervină polițistul din zonă: un nou-născut fusese smuls din brațele mamei sale! Să fie urmărită femeia aceea a cărei umbră o zărise cineva în trecut, în spatele unei porți! Să fie cercetat bărbatul care o ștersese în mare grabă la capătul străzii principale din Kagurazaka! Îl văzuse Shimizu-san, da, și chiar și Abe-san zărise o siluetă suspectă în spatele platanului, ba nu, în spatele stejarului! În frământarea generală care cuprindea casele din vecinătate, copiii începură să alerge pe stradă, incapabili să discearnă între agitație și frică. Li se părea un soi de sărbătoare.

Mama lui Mio, în schimb, nu se resemnă în fața ideii de a nu-și mai găsi fiica acolo unde o lăsase.

Ca atunci când continui să-ți cauți cheile de la casă în aceeași geantă răscolită deja de nenumărate ori, Kaneko se întoarce în mod repetat în locul în care până în urmă cu câteva clipe era așezată fetița. Parcă o și vedea jucându-se în mijlocul patului, iar uscătorul metalic de rufe, care se legăna în fața ferestrei, răspândea irizații de alamă în cameră.

Kaneko se aruncă în lacrimi la pământ, strivită de greutatea unei dureri atât de uriașe, încât îi părea obscenă.

Exact în acel moment văzu o mișcare ușoară printre stofele pe care le luase la cercetat de atâtea ori. Nu părea să fie vântul, ci ceva viu, care se agita. Poate pisica? Nu, pisica era la soare, pe verandă.

Mama întinse mâna.

Pe jos, la picioarele patului, pânzeturile se adunaseră ca o floare foarte înfioată ale cărei petale erau făcute din in, cânepă și mătase, în mijlocul căreia se făcea simțită prezența a ceva cu totul nou.

Kaneko, mișcându-se încet, în maniera aceea de neexplicat cu care întârzie deznodământul unei dileme, întinse în cele din urmă degetele. Scotoci cu delicatețe printre petalele bobocului de trandafir.

Și iat-o pe copila ei.

Dormea. Ochii închiși, animați de mișcări imperceptibile: Mio continua să privească și în somn, precum cățeei care mimizează fuga dând din labe. Ceea ce observa mai cu seamă erau culorile, petele distincte care încă se găseau din abundență, dincolo de capacitatea fizică a pupilelor.

Femeia rămase nemișcată, mută. Cum de era posibil ca fetița să nu se fi trezit în zarva pricinuită de căutare? Cum de n-o găsisse tot ridicând și scuturând cearșafurile și stofele? E oare cu puțință ca nici unul să nu fi călcat pe ea? Că nu plânseese atunci când căzuse? O răpire întreruptă fix la țanc? De ce?

Își luă în brațe fetița și o așeză din nou la locul ei. Ieși în tăcere ca să le dea de știre celor care încă strigau în stradă: polițistul, escortat de o mică mulțime având-o în frunte pe bunica Yōko, care era pe punctul să intre în casă, soțul, cu chipul desfigurat de frică, bunicul Mamoru, încă nemișcat în prag.

De atunci încolo, după ceea ce aveau să-și amintească mereu drept Marea Sperietură, o așezară întotdeauna pe Mio într-un balansoar, înconjurată de pereți dintr-un lemn subțire și paie. Iar mama începu să-și privească fetița cu acel amestec de admirație și suspiciune de care nu avea să mai scape vreodată.

Cine era fiica ei?

Mio se născuse printre chimonouri, în agitația unei dimineți de noiembrie.

În ziua aceea fusese un continuu du-te-vino de copii care, din pricina sărbătorii de *shichi-go-san*, erau cu toții înveșmântați în țeșături decorate cu șoimi, coifuri, clopoței, bujori. La sanctuarul din Akagi avea loc o căsătorie, iar țeșăturile vopsite de bunicul ei erau ca o explozie de culoare pe pielea miresei. Familia lui Mio își legase întru totul propria existență de țeșături,

vopseluri, motive tradiționale desenate pe *shiomuku*, bine-cunoscutele chimonouri de nuntă.

A fost o mare sărbătoare, dar și o suferință cumplită.

De mai bine de douăzeci și patru de ore, la intervale tot mai apropiate, mama lui Mio strângea o batistă în mâinile încețate. Mușca dintr-un prosop mare, pătrat, căruia îi dădea drumul numai între contracții, pentru a înfuleca înghițituri mari de *onigiri*.

Strop cu strop, sângele picură pe țesături fără să zică nimeni ceva. A fost absorbit de trunchiul unui cireș în floare, pictat pe un chimonou nefolosit de ani de zile. Bunica lui Mio își amintea că-l îmbrăcase în fiecare primăvară pe când era doar o copilă. Îl alesese dinadins: pânza aceluia chimonou cunoștea iubirea, nerăbdarea.

Era o tradiție de familie pe care oricine altcineva ar fi găsit-o bizară (dacă nu de-a dreptul respingătoare) – dar care printre femeile din neamul Yoshida era transmisă mai departe de cel puțin trei generații –, și anume ca nașterea să aibă loc pe haine ce nu mai erau folosite, și ca acestea să fie păstrate până la moarte; ritualul cerea ca, după slujba de înmormântare, hainele astfel pătate să fie incinerate laolaltă cu persoana căreia îi aparținuseră.

Urletul s-a auzit când ceasul bătuse ora patru de numai un minut. Prosopul de culoarea fildeșului a intrat cu iuțea în scenă și s-a făcut auzită vestea aceea ridicolă („Se naște fetița!“), care era deopotrivă o evidență și o precizare.

După ce a fost scoasă din pântecul umflat al mamei, micuța a fost culcată pe o fașă de bumbac având o nuanță abia perceptibilă de *hai-zakura* 灰桜, gri-cenușă și roz-floare-de-cireș.

În culoarea aceea, au șoptit cele trei femei prezente la naștere, mama, bunica și moașa, era viața, dar și moartea. Erau începutul și sfârșitul.

Mio, care încă nu avea cum să perceapă șuşoteala aceea de voci joase, și-a însușit totuși fiecare lucru în parte. Cenușă și floare de cireș, avea să se gândească într-o zi, iar de atunci avea

să creadă asta cu fermitate pentru totdeauna: cenușă și floare de cireș, iată ce înseamnă să vii pe lume.

Când Mio s-a născut, ceața care îi acoperea vederea a ajutat-o să rămână calmă.

— Este o fetiță foarte liniștită, se lăuda mama. Noaptea doarme și zece ore legate, iar ziua cel puțin șase.

Kaneko o ținea lângă ea în balansoar, în timp ce lucra vreo pânză sau ajusta un *shiomuku* pe trupul tinerelor mirese. Și-o lega la spate când ieșea pentru diferite comisioane, când făcea ordine, gătea sau primea musafiri. Mio, lipită de mama ei, rămânea absorbită în a nu privi nimic. Să trăiască i se părea o sarcină mult prea mare.

În cea mai mare parte a timpului, fetița sugea la sân și dormea; plângea cu moderație, doar pentru a-și face cunoscută foamea încă prezentă sau vreun gol de aer rămas în gât.

Totuși, transformarea s-a produs când copila a început să vadă. Desigur, încă nu distingea formele, ci doar umbrele colorate care se agitău în orizontul ei limitat. Dar erau suficiente pentru ca Mio, deodată și numai în acele momente, să ridice vocea. Încă nu articula cuvinte, ci numai sunete. *Intra* în cuiloare, reacționa fizic la acele lucruri pe care abia într-o bună zi, cu mult mai târziu, avea să le poată numi.

Și era o certitudine că, atunci când o să vină acea zi specială, Mio avea să cunoască numele oricărei culori din lume.

Dacă cineva i-ar fi cerut pe neașteptate – poate într-un interviu dintre nenumăratele care se fac în Tōkyō pe stradă – să enumere câteva sunete care-i aminteau de copilărie, Mio ar fi vorbit despre foșnetul chimonourilor croite dintr-o singură, foarte lungă bucată de material, despre bunica ei care le mângâia, considerându-le ceva viu, și lăudându-le de parcă ar fi fost copii („Ce frumos ești!“, „Păi, tu ești splendid!“, „O să faci o figură grozavă la cununie!“); și apoi despre fâșâitul scos de centurile *obi*, care strângeau talia și sprijineau întreaga siluetă, sau despre sulurile care erau desfăcute și apoi împăturite unul peste altul, precum niște plicuri de zahăr, în dulapurile cu uși glisante – *oshiire* – de la primul etaj. Găurile acelea circulare, asemeni unor ochi, începeau de la podea și continuau până la tavan.

— Ah, uitam, i-ar fi zis Mio bărbatului care-și îndrepta acum microfonul spre ea.

Camera de filmat era undeva în spate, ținută de o față.

— Mai este și hârtia velină care proteja chimonourile așezate în scriin. Sunetul acela mă înnebunea. Și apoi... îmi dați de gândit, ah, clătirea țesăturilor după ce erau vopsite în bazinele uriașe, pline de culoare. Se trecea de la albastru de fier la verde-apă, de la culoarea caisei la violet.

Reporterul ar fi fixat-o cu o privire admirativă pentru toate acele detalii pe care femeia le adăuga unul după altul. Și totuși i-ar fi aruncat o otheadă și operatoarei de la cameră: începea să-și facă griji de lungimea interviului.

În jurul gării din Yurakuchō, unde Mio coborâse în dimineața aceea pentru o consultanță, s-ar fi adunat între timp o adevărată mulțime. Turiști cu pălărioare galbene, cu insignele prinse la piept, cu stegulețul pe care ghidul îl agita ca pe un bici.

— Și-apoi mai era sporovăiala femeilor mutate în corpul de casă alăturat, în jurul unui *shiomuku*, acel chimonou complet alb, îl vedeți cu ochii minții? Albul acela orbitor, bătlanii, prunii, siluetele pinilor... Îl consider cel mai frumos chimonou din lume. Cei mai mulți văd numai albul, și totuși acolo înăuntru sunt zeci de tonuri de alb. Este precum o scară cromatică semicompletă a unei singure culori, o minunăție... Reușiți să v-o imaginați?

Bărbatul, fără să-i răspundă, s-ar grăbi să-i mulțumească pentru timpul pe care li-l acordase. Era de-ajuns așa. Avea să-și ia la revedere de la ea cât se poate de abrupt.

În timp ce reporterul și operatoarea se vor fi întrebat dacă era cazul să oprească și alte persoane sau, mai înainte, să mănânce ceva în micul restaurant de *rāmen* aflat în pasajul gării, Mio avea să-și continue drumul spre Ginza. Tâind cu pași mari bulevardul ivoriu care traversează Ginza, trecând pe lângă magazinele fastuoase ale caselor de modă Dior, Chanel, Gucci și Prada – bărbații de la pază, atât de frumoși, drepți precum niște statui la intrare –, se gândea că, pentru a explica basul continuu din casa copilăriei ei, în fond, ar fi fost de ajuns să întocmească o simplă și rapidă listă de verbe: alegei plantele, mărunțești frunzele, le cufunzi cu gesturi delicate pentru a nu împroșca în jur. Și apoi filtrezi încet, clătești energic, storci, întinzi, presezi. Și vuietul vântului sau al ventilatoarelor care usucă. Întinzi la soare. După care, pe rând: coși, calci, înnozi haina.

Iar în cele din urmă: „Oh!“ exclami de admirație.

În ciuda premiselor promițătoare, la patru ani Mio încă nu pronunța nici un cuvânt.

În misterul care era fiica ei, când o vecină sau vreo rudă îndepărtată o întreba cum este cea mică, mama căpătase obiceiul să o definească cu voce tare: „încăpățânată“, „neobișnuită“,